Bécs és Ottó

Akik mostanában Bécsben jártak, egytől egyig megerősítik azt a régi igazságot, hogy a jó öreg Wien, történelmi város. A lépten-nyomon felbukkanó, szembeötlő történelmi emlékeket még az erőteljes modernizálódás sem tudta eltüntetni. Hiába pompázik millió színben esténként a Kärtner Strasse a neon-reklámok jóvoltából, hiába tartanak nyilván csaknem félmillió gépkocsit az illetékes hatóságok, a schönbrunni kastély, a főútvonalakon, de főként a kisebb mellékutcákban hivalkodó vagy szerénykedő régi épületek, mind, mind a múltra, a történelemre emlékeztetnek.

Lehet, hogy a bécsi ember már megszokta a város legnagyobb temetőjének fala mentén a rikító színekkel »pompázó« hatalmas reklámok tömegét — nekünk a temetőfal ilyen »hasznosítása« egy kicsit furcsának tűnik —, az is könnyen lehetséges, hogy egy kicsit ma már inkább a streap-tease bárokra büszkék a sramli zene helyett, de azért a múltról sem feledkeztek meg. Különösen az alig négy évtizedes emlékekről.

Legalábbis ezt bizonyítja az a felháborodási hullám, amely mind szélesebben gyűrűzik az osztrák fővárosban, de nyugodtan állíthatjuk, lassan az egész országban is. Habsburg Ottó hazatéréséről esik mostanában mind több szó az Osztrák Köztársaságban, s ez nem tetszik a bécsi polgárnak. Igaz, Ottó nemrégiben »kinyilatkoztatta«: lojális a köztársasággal, ami magyarra fordítva, körülbelül azt jelentheti, ha nem is ért egyet létezésével, de megszokta gondolatát, s beletörődött a dolgok ilyen elrendeződésébe. Ám a kedélyes bécsi, ha mégoly negédesen is szól a Die Krone, az osztrák monarchista lap mindegyik cikke, csak összeráncolja homlokát, valamilyen módon nemtetszésének ad kifejezést és így gondolkodik: lojális, vagy nem lojális, jobb lenne ha ott maradna, ahol eddig is volt.

Az egyszerű osztrák ember gondolkodásmenetét követi az Osztrák Szocialista Párt, amikor nyíltan hangot ad véleményének: Habsburg Ottónak semmi keresnivalója sincs az Osztrák Köztársaságban. Amíg e dinasztia volt uralmon az országban, az a néptömegeknek semmi jót nem jelentett a soknemzetiségű monarchiában. Miért jelentene négy évtizeddel későbben hasznot tehát a köztársaság népének az egykori uralkodóház trónra vágyó tagjának visszatérése?

Semmiképpen sem lenne hasznos ez a visszatérés, s ezt jól látják a szocialisták, az őket e kérdésben támogató kommunisták, s velük együtt természetesen, az egész, egyszerűen, de józanul gondolkodó nép. A kormány e hangokra, s egységes fellépésre felfigyelve el is utasította Habsburg Ottó visszatérési kérelmét. Ugyanezt tette az alkotmányjogi bíróság, ám mindkét szerv határozatát keresztülhúzta a »nagyhatalmú« közigazgatási bíróság, amely e kettő ellenében kimondta: márpedig Ottó hazajöhet. Nem nehéz kitalálni, hogy miért. »Csupán« azért mert — mint mindenütt —, Ausztriában is lehet találni olyanokat, akik még mindig visszasírják a »régit«. Azt ami számukra talán jó és hasznos volt, mások számára viszont —, s általában ezek a »mások« voltak mindig többségben —, annál kevésbé.

Ezúttal azonban a Habsburg Ottó hazatérést engedélyező, s nyilván szívesen váró bíróság egy kissé melléfogott. Az Osztrák Szocialista Párt ugyanis követeli, hogy népszavazás útján döntsék el, valóban letelepedhet-e mégegyszer az országban a »császári korona várományosa«, vagy sem.

A szavazás végeredménye pedig — az eddigi események alapján úgy tűnik —, nem lenne kétséges.

W. L.

Testvérlapjaink írják

»EGYETEMÜNK« VESZPRÉM:

Szovjet professzort avattak tiszteletbeli doktorrá

Ünnepélyes, nyilvános tanácsülésre gyűltek össze egyetemünk oktatói, dolgozói és hallgatói május 7-én az egyetem aulájában. Az egyetem történetében másodízben kerül sor tiszteletbeli doktor avatásra Nyikolaj Mihajlovics Zsavaronkovnak, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája tagjának, a Lenin-renddel kitüntetett moszkvai Mendelejev Kémiai Technológiai Intézet tanszékvezető egyetemi tanárának személyében, aki egy ízben *a magyar egyetemek első szovjet tiszteletbeli doktora.*

Nyikolaj Mihajlovics Zsavoronkov professzor több mint három évtizedes, fáradhatatlan tudományos munkássága során kimagasló eredményeivel járult hozzá a vegyészmérnöki tudomány felvirágoztatásához. Nagy érdeme, hogy a töltetes oszlopokban lejátszódó kémiai változásokkal egyidejűleg tanulmányozta és feltárta a párhuzamosan lejátszódó áramlástani, hőtani és anyagátadási jelenségeket. Munkájának eredményeit »A mosási folyamatok hidrodinamikájának és hőhatásának vizsgálata« címén foglalta össze, mellyel elnyerte a műszaki tudományok doktora címet.

»EGYETEMI LAPOK« BUDAPEST:

Ki, miért halaszt vizsgát?

Felkerestük a bölcsészkar dékáni hivatalában dr. Harkó Violát, aki a két »legérdekesebb« évfolyam: az első és a negyedév ügyes-bajos dolgait intézi, és érdeklődtünk a halasztás felől.

— A negyedévben most »normális« a szigorlathalasztások száma — mondotta. — Mintegy 6—8 kérvény érkezett be hozzánk.

— Él általában mik az indokok?

— A többség egészségi okok miatt halaszt, egy-két ember pedig azért, mert háromszakos és valóban nagy a terhelése.

— És az elsőévesek?

— Félévkor még nagyon rendesek voltak. Akkor még ijedt tisztelettel, komolyan vették a vizsgarendet. De most mintha kissé »elkanászkodtak« volna... Nekik — a negyedévesekkel ellentétben — még meg sem kezdődött a vizsgaidőszak, mégis 8—10 kérvény van már nálam.

— A halasztások csökkentésénél a kollégiumok nyújtanak komoly segítséget. Dr. Tóth Gáborral például megállapodtunk, hogy az Eötvös-kollégisták halasztásait először a kollégium kivizsgálja, s csak a kollégium engedélyével fordulhatnak a Dékáni Hivatalhoz. Az is jó lenne, ha a hallgatók nemcsak az utolsó pillanatban jönnének. Évközben is szívesen beszélgetnénk velük problémáikról, nehézségeikről.

»ORVOSEGYETEM«, BUDAPEST:

Az egyetemen dolgozó fizikai munkások helyzete, munkakörülményei

Az egyetem fizikai dolgozóinak munkafegyelme általában kielégítő, bár e tekintetben is vannak tennivalók. A szállítási részlegek rakodómunkásai, valamint a kazánházi segédmunkások által tanúsított munkafegyelem kifogásolható. Hiányosnak kell tekinteni a társadalmi tulajdon védelméről való gondoskodást is, amit az egyetem kedvezőtlen elhelyezése nem magyarázhat.

A fizikai dolgozók többsége rendszeresen tovább tanul. A takarítónők egyes klinikákon egészségügyi minimum-tanfolyamon, a szakmunkások a műszaki osztály által szervezett szakmai tanfolyamon tanulnak. A fizikai dolgozók részt vesznek mind a párt, mind a szakszervezet által szervezett előadásokon, valamint a munkásakadémia előadássorozatán. Az egyetemen rendezett kulturális jellegű rendezvényeken elsősorban fizikai dolgozókat, és a szakszervezeti könyvtár olvasóinak soráról mintegy 300-at találunk.

A jelentést követő vita végkövetkeztetése az volt, hogy az egyetemen dolgozó fizikai munkások helyzetével, munkakörülményeik javításával hatékonyabban kell törődni, ám az iránt tanúsított megbecsülés egyre javuló munkájuk, fegyelmezett magatartásuk függvénye legyen.

A marxista körök igazi feladatairól

Hozzászólás

Nem új probléma a KISZ politikai és marxista körök színvonalának emelése, érdekesebbé tétele, a hallgatók érdeklődésének megfelelő formák kialakítása. Tudjuk, hogy a körök jelenlegi tematikája rossz, s közel egy fél éve vitatkozunk, hogyan lenne jobb. A célunk, melyet a vitaindító cikk is akar: a hallgatók marxista felkészültségének javítása, bővítése, a szaktárgyak ideológiai problémáinak megismerése. Hogyan lehetne ezt megoldani?

Tervszerűen

Ezen, véleményem szerint, hosszú, alapos és tervszerű munkára van szükség. A mostani, rendszertelen tematika ezt nem képes megoldani. A körök jelenlegi formája sem jó. Itt egy KISZ-csoport tagjai jönnek össze — különböző érdeklődésű emberek. Van akit a szaktárgyak ideológiai kérdései, másokat filozófiai, megint másokat a szaktárgyakon belüli speciális probléma érdekel. Az érdeklődési körök összehangolása így csaknem lehetetlen. A viták felszínesek, és érdektelenek. A hallgatók boszszankodnak vagy unatkoznak. A hiányzások nagy számának is ez az egyik oka.

A feladat a különféle igények felkutatása, s ezek alapján más rendszerű körök létrehozása. Nagy szerepe van, illetve lehetne a különböző diákköröknek. (Bölcsészkari viszonylatban a filozófiai, történelmi, irodalomtörténeti, pedagógiai diákköröknek.) Miért ne lehetne politikai továbbképzés formáiként is elfogadtatni ezeket a köröket?

Sokrétűbb munka

Miért ne lehetne például esztétikai, néprajzi, régészeti, valláskritikai köröket létrehozni? Ezeken tanári vezetéssel dolgoznának, s négy év alatt szép eredményeket érhetnének el a hallgatók. Az aktuális kérdések megvitatására pedig igen jól fel lehet használni a KISZ-csoport és taggyűléseket. Ez a taggyűlés alacsony színvonalán is lendítene.

A munka természetesen a kari vezetőségekre hárulna a körök szervezésénél. Ha mindezt megtudnánk oldani, azt hiszem, hogy érdekesebb és sokrétűbb lenne KISZ-munkánk, s a hallgatók tudása is több lenne a szaktárgyukat érintő ideológiai kérdésekben. A KISZ kérhetné egyes tanszékek támogatását is.

A jobb felkészültségért

Nagyon jó, hogy a lap ennek a kérdésnek is helyt adott, s jó, hogy »előtérbe került a marxizmus elsajátítása«. Nem azért, mert félő, hogy a jövőben bekerülő elsősök sarokba szorítanának« bennünket. Azt hiszem, a cikk írói eltúlozzák a származási kategóriák eltörléséből származó veszélyt (ha veszélyről egyáltalán beszélhetünk).

Jó volt a probléma felvetése, mert segít a KISZ-munkában meglevő sematizmus megszüntetésében, s abban, hogyan lehetne az ideológiai, szakmai felkészültséget javítani.

Anderle Ádám

ESZMECSERE

A származási kategóriák megszűnése

és a KISZ feladatai egyetemeinken

A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusának határozata szerint az iskolai felvételeknél megszüntetik ezentúl a származás szerinti kategorizálást. A jelöltek rátermettsége, felkészültsége, politikai állásfoglalása és emberi magatartása a döntő. Ugyanakkor hangsúlyozza a határozat, hogy ne csökkenjen a leendő értelmiség soraiban a kétkezi dolgozók gyermekeinek száma.

A felszabadulás után indokolt volt a megkülönböztetés az egyes kategóriák között. Ez azonban a szocializmus alapjainak lerakásával, az osztályszerkezetben bekövetkezett változással, az anyagi és kulturális színvonal emelkedésével szükségtelenné válik: A társadalomnak elsősorban rátermett, jó szakmai és politikai felkészültségű, szervezni és vezetni tudó és akaró emberekre van szüksége.

A kongresszus határozatának sikeres megoldásában komoly felelősség hárul KISZ szervezeteinkre és azok vezetőire is. Fő feladataink e területen:

segítségnyújtás a továbbtanulásra mozgosításban és kiválogatásban, az egyetemi felvételi munkában való részvétel és a felvett hallgatókkal való foglalkozás.

Vizsgáljuk meg, milyen konkrét teendőink vannak e tekintetben.

1

A pedagógusképzés feletti KISZ védnökség keretén belül már az elmúlt időszakban is segítséget nyújtottunk a mozgósításban és a kiválogatásban. A KISZ már két év óta gondoskodik róla, hogy azok a hallgatók, akiknél szakmai és politikai rátermettséget észleltek középiskolában, KISZ megbízó levéllel kerüljenek az egyetemi felvételi bizottság elé. Ez a rendszer bevált és egyre több megbízóleveles tanuló kéri felvételét különböző főbb szakokra egyetemünkön. A hallgatók kiválogatását eddig a középiskolák javaslata alapján a KISZ megyei bizottságok végezték el. Tervünk, hogy

a jövőben a kiválogatásánál — természetesen elsősorban Szeged beiskolázási környezetében — az egyetemi hallgatók KISZ megbízatásként részt vegyenek ebben a munkában.

A védnökségi munka keretén belül — a III. évesek kötelező mozgalmi és az V. évesek tanítási gyakorlatai során — ismertetik a »gyakorló iskolákban« az egyetemen folyó képzés jellegét, a rájuk váró követelményeket és a kapható szociális juttatásokat.

Jelentős az a munka, amit a hallgatók a falusi KISZ szervezetek segítésében a népművelési gyakorlatok, valamint a kultúrcsoportok falujárásai alkalmával kifejtenek, elsősorban a mezőgazdaságban dolgozó szülők gyermekei között, hogy a tehetségeket továbbtanulásra serkentsék.

A sikeresebb beiskolázást segítik elő az egyetemi, tsz és üzemi KISZ szervezetek kapcsolatai. Túlmenően azon, hogy az egyetemen való továbbtanulásra felhívjuk az 1—2 vagy több évet termelő munkában résztvevő érettségizett fiatalokat, konkrét segítséget tudunk adni a felkészülésükben. Erre már az elmúlt időszakban is számos példa volt. E feladatok sikeres elvégzése csak a KISZ megyei bizottságokkal való szorosabb kapcsolat révén valósítható meg. Ezért célunk az, hogy minél jobb kapcsolatot építsünk ki más megyék KISZ Bizottságaival is.

2

A KISZ feladataival, az új felvételi rendszer végrehajtásával a KISZ Központi Bizottság 1963. április 19—20-i határozata foglalkozott. E határozat szerint végezzük tevékenységünket.

A határozat megjelenése után azt ismertettük a KISZ vezetőinkkel és aktivistáinkkal. A továbbiakban valamennyi egyetemi hallgatóval kibővített taggyűlésen ismertetjük e határozatot és a határozatból eredő feladatokat.

A vizsga- és felvételi bizottságokba a legtapasztaltabb KISZ-vezetőket küldjük. Őket felkészítjük arra, hogy a vizsgabizottságokban segítsék elő a kötetlen légkör kialakulását. Járuljanak hozzá, hogy az elbírálás során elsősorban a vizsgázó alkalmasságát, felkészültségét, magatartását mérlegeljék.

A felvételi vizsgákon igyekszünk képet alkotni arról, hogy a jelölt az illető iskolában hogyan vett részt az iskolai mozgalmi munkában.

A lehető legpontosabban meg kell állapítani még a felvételi vizsgán a jelölt szociális helyzetét, hogy ennek alapján javasoljuk a dékán elvtársaknak a kollégiumi felvételt is. Ez különösen azért jelentős, mivel a kollégiumi férőhelyek igen kis száma miatt csak nagyon kevés elsőéves hallgatót vehetünk fel a kollégiumokba.

Fontos feladatunk, hogy fellépjünk minden protekció ellen. Szerencsére egyetemünkön eddig csak néhány esetben voltak problémák ezen a területen. Ennek ellenére még az esetleges kísérletek ellen is fel kell lépni.

A KISZ KB egyetemi határozatában világosan kimondja: »A KISZ egyetlen szerve sem adhat és nem fogadhat el semmilyen javaslatot, csak az iskoláztatási bizottság által a tanulók anyagához csatolt állásfoglalásokat, régebben érettségizett fiatalok esetében pedig az üzem javaslatát«, továbbá: »a KISZ szervezetei határozottan lépjenek fel minden olyan jelenség ellen, amely személyes összeköttetés útján akarja befolyásolni a döntést.«

Az MSZMP VIII. kongresszusának határozata szerint felvételi vizsgán az azonos eredményt elért tanulók közül előnyben kell részesíteni azt, akinek szülei jelenleg fizikai munkát végeznek. A KISZ képviselőinek komoly feladatuk ennek a ténynek a megállapítása, érvényesítése elsősorban a felvételi bizottságokban.

3

Felvetődhet a kérdés, miért szükséges előnyben részesíteni a jelenleg is fizikai munkát végzők gyermekeit? Pártunk, amikor ezt a határozatot hozta a társadalom jelenlegi fejlettségéből indult ki, ugyanis jelenleg a társadalom különböző rétegei még más-más körülmények között élnek. Elegendő itt arra utalni, hogy elsősorban kultúrális vonatkozásban az értelmiségi vagy alkalmazotti réteg gyerekei számára az otthon még jelenleg is többet tud nyújtani, mint a termelő munkában dolgozó szülők. Eltérő továbbá még azonos rétegek között is a kulturális potenciál a városi és falusi gyerekek között. Ameddig ezek a lényeges különbségek nem tűnnek el, addig ennek az elvnek is érvényesülnie kell.

Természetesen támogatáson nem mechanikus, statisztikus támogatást értünk, hanem politikai és nevelési feladatot. Ezen a területen rendkívül nagy felelősség hárul a középiskolák tanáraira és KISZ vezetőire, egyetemen pedig elsősorban a KISZ-re. Hogyan foglalkozzunk a felvett munkás- és paraszt fiatalokkal?

Egyetemi oktatóinknak, KISZ vezetőinknek az a feladata, hogy segítsenek mindenkinek tehetsége kibontakozásában, mégpedig azon a területen, ahol a legjobban rászorul. Ennek érdekében differenciáltan, egyénileg is kell nevelni a hallgatókat.

Ismerni kell a tanulmányi, politikai, szociális problémákat. Az említett különbségek elsősorban nem a szakmai képzés területén vonatkoznak, sőt az előző évek tapasztalatai alapján állíthatjuk, hogy az egyetemre került munkás és paraszt fiatalok döntő többsége nem gyengébb képzettségű más rétegekből származó hallgatóknál, az egyetemi tanulmányaik befejezésekor pedig általában jobban felkészültek. Néhány területen azonban — elsősorban a környezetből adódóan — hátrányban vannak, és nekünk ezeknek a területeknek kell segítséget nyújtanunk.

A felsorolt tennivalók komolyak, ugyanakkor nincsenek sem eléggé kidolgozott módszereink, sem pedig megfelelő tapasztalataink. Ezek kimunkálása a jövő feladata. Együtt kell dolgoznunk az egyetem állami és párt vezetésével. Az együttműködés első állomásaként az egyetem pártbizottsága és KISZ-bizottsága még e hónapban együtt tárgyalja meg a Politikai Bizottság és a KISZ KB határozataiból eredő feladatokat.

Várkonyi Zoltán